

RABA LOČIL SKOZI PRIZMO UPORABNIŠKIH ZADREG V JEZIKOVNI SVETOVALNICI

Tina Lengar Verovnik

Fakulteta za družbene vede, Univerza v Ljubljani, Ljubljana
Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša, ZRC SAZU, Ljubljana
tina.verovnik@fdv.uni-lj.si, tina.lengar-verovnik@zrc-sazu.si

DOI: 10.4312/Obdobja.43.191-197

V prispevku na gradivu vprašanj iz spletne Jezikovne svetovalnice ugotavljam, s katere vrste dilemami pri rabi ločil se srečujejo njeni uporabniki. Analiza kaže, da je največ vprašanj povezanih z interpretacijo pravopisnih pravil ob konkretnih problemih, neredko pa so dileme povezane tudi z jezikovnimi spremembami. Podrobneje zato predstavljam vprašanja, v katerih uporabniki ne izkazujejo pomanjkljivega poznavanja obstoječe kodifikacije, temveč z njimi nakazujejo, da ta ni zadostna ali dovolj natančna oz. da je prišlo v normi do sprememb.

pravopis, ločila, jezikovna kodifikacija, jezikovna norma, jezikovno svetovanje

This article analyzes questions from the Language Consulting Service database to identify punctuation problems faced by its users. The analysis shows that most questions are related to interpreting rules in the context of specific problems, but often the issues are also related to linguistic changes. It therefore offers a more detailed presentation of questions in which users do not demonstrate insufficient knowledge of the current codification, but instead indicate that it is not sufficient or precise enough, or that the norm has changed.

normative guide, punctuation, linguistic codification, language norms, language consulting

1 Uvod

Ločila so v pravilih *Slovenskega pravopisa* 2001 (SP 2001) opredeljena kot »enodelna ali dvodelna nečrkovna pisna (grafična) znamenja«, ki zaznamujejo »1. tonski potek, premore, vrste stavkov, povedi ipd.; 2. okrajšave besed in besedila, vrstilstnost številnikov, kratnost prislovov, zapisanih s številkami, ipd.« (§ 226–228). Tudi po Nunbergu (1990: 17) ločila le delno določa njihova grafična podoba nealfanumeričnih znamenj; z vidika njihove funkcije jih je po njegovem mnenju treba obravnavati skupaj z drugimi zaznamovalci, kot so različne pisave (pokončna, ležeča, krepka), začetnice, odstavčni umiki, presledki ipd., ki se jih lahko uporablja za različne namene (tj. so lahko tudi večfunkcijski). Avtor ločila zato opredeljuje kot kompleksen podsistem pisnega jezika, katerega pravil ni mogoče dojeti zgolj z introspekcijo. Čeprav je sprva nastal s prenosom principov naravnega jezika v njegovo zapisovanje, se je v procesih standardizacije, intelektualizacije in specializacije namreč sproti

prilagajal komunikacijskim zahtevam raznovrstnih pisnih besedil (Nunberg 1990: 6–7). Ti procesi prilagajanja in spreminjanja jezikovnih norm – tudi glede rabe ločil – v jeziku nenehno potekajo, zato je razumljivo in pričakovano, da jih nobena kodifikacija ne more odražati v celoti oz. ne more v celoti veljati za daljše časovno obdobje.

Od prve izdaje aktualnih pravopisnih pravil (1990) so minila več kot tri desetletja, od zadnje (v SP 2001) več kot dve. To je bilo obdobje izjemnega porasta javno objavljenih izvorno slovenskih in prevedenih pisnih besedil najrazličnejših žanrov; z razvojem digitalnih medijev in tehnologij se je povečala dostopnost do besedilno raznovrstne produkcije. Jezikovne spremembe, inovacije in dileme, povezane s tem razvojem, je mogoče zaznati tudi z analizo enega od gradivsko dostopnejših virov uporabniških dilem, in sicer vprašanj in odgovorov v spletni Jezikovni svetovalnici Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU. Pregled uporabniških zadreg seveda ni edina metoda, ki jo lahko uporabimo pri preverjanju pravopisne kodifikacije in ugotavljanju norme. Vendar pa jezikovne spremembe nikoli ne nastajajo v vakuumu, poleg tega sodobna spoznanja sociološke in drugih strok kažejo, da ima vključevanje javnosti v znanstveno raziskovanje mnoge dobre plati.¹ Ker gre pri uporabnikih Jezikovne svetovalnice za posameznike, ki so praviloma jezikovno dobro izobraženi in vprašanja pogosto zastavljajo zaradi poklicnih potreb (Dobrovoljc idr. 2020: 20–21), je analiza težav, ki jih razkrivajo v dialogu s strokovnim forumom, zagotovo lahko dobro izhodišče za kasnejšo uporabo še drugih metod vključevanja javnosti (npr. anketiranje, strokovni intervjuji, javna razprava)² oz. gradivnega raziskovanja (npr. s pomočjo korpusnih in drugih besedilnih preverb).

2 Vprašanja glede ločil v Jezikovni svetovalnici

V nadaljevanju predstavljam štiri skupine vprašanj, kot so se izoblikovale ob analizi gradiva v Jezikovni svetovalnici. Pregledala sem vprašanja z najvišjo taksonomsko oznako *ločila*; iz podrobnejše obravnave sem izločila vprašanja o rabi in stavi vejice, saj so bila ta – z ozirom na pravila v SP 2001 – podrobno predstavljena že v Lengar Verovnik (2018). Pri razvrščanju v skupine nisem upoštevala ločnic, kot jih za ločila uporablja SP 2001 (npr. končna proti nekončna ločila, skladijska in neskladijska

- 1 V tem smislu je tudi za pravopisje zanimiv koncept t. i. občanske znanosti (angl. *citizen science*), kot ga opisuje Mlinar (2021). Sodobno znanstveno delovanje postaja tako v teoriji kot praksi namreč vse bolj prepleteno z vsakdanjim življenjem slehernika in družbe, laično znanje, ki je podlaga občanski znanosti, pa ni napad na profesionalno znanost, temveč ga je treba dojemati »predvsem kot širšo osnovo, ki brez zamejenosti na institucionalizirano znanost prispeva k skupnemu cilju ustvarjati in razširjati znanje« (prav tam: 25).
- 2 Udeležba mnogoterih posameznikov, povezanih v družbene mreže, ter večja explicitnost in usmerjenost postopkov reševanja jezikovnih problemov je tudi značilnost t. i. organiziranega jezikovnega menedžmenta (Jernudd, Neustupný 1987), kamor lahko umestimo prenovo pravopisne kodifikacije. Nekvapil (2006) opozarja še, da v sodobnosti jezikovni menedžment ne poteka le na ravni nacionalnih ustanov, katerih dejavnosti so usmerjene v družbo kot celoto, temveč tudi na ravni različnih družbenih mrež (vse od šol, podjetij do medijev ipd.) in z različnim dosegom. Jezikovni menedžment mora torej poleg makro družbene ravni upoštevati tudi različne mikro družbene ravni in dinamiko dialektičnega razmerja med obojimi.

raba), saj me je zanimalo predvsem, kaj uporabniki z opisom dileme sporočajo glede rabe ločil. Skladno s tem sem jih razdelila na: 1) vprašanja, ki kažejo na nepoznavanje ali slabo poznavanje kodifikacije; 2) vprašanja, ki kažejo na potrebo po dopolnitvi ali izboljšanju kodifikacije (glede dikcije, primerov rabe ipd.); 3) vprašanja, ki odstirajo nove, doslej še neevidentirane položaje rabe posameznih ločil; 4) vprašanja, ki nakazujejo širše oz. pogoste spremembe v rabi (ki niso dojemane kot napake), posledično pa tudi že spremembe v pravopisni normi.

2.1 Nepoznavanje kodifikacije

Vprašanja te vrste so redka, kar potrjuje zgoraj zapisano ugotovitev, da so uporabniki Jezikovne svetovalnice praviloma jezikovno dobro izobraženi oz. znajo poiskati podatke v jezikovnih priročnikih. Gre predvsem za poizvedbe po konkretnih pravopisnih pravilih, v katerih se kaže slabše poznavanje kodifikacije (npr. ali je prav *str.3* ali *str. 3*).

2.2 Težave pri interpretaciji pravil

Večina vprašanj glede ločil v Jezikovni svetovalnici je še vedno povezana z interpretacijo pravil in s povezovanjem pravila oz. dikcije s konkretnimi primeri iz rabe, kar sta ugotavljali že Dobrovoljc in Jakop (2011: 105). Pogosto pri tem ne gre za preprosto nepoznavanje kodifikacije, temveč za to, da uporabniki ne znajo povezati enega ali več pravil s svojo konkretno besedilno zadrego. Takšno je npr. vprašanje, ali je v primeru *Kupila je kar nekaj stvari (kruh, mleko, jogurt itd.)* zaporedje pike, zaklepaja in še ene pike ob koncu povedi dopustno. Gre resda za niz ločil, ki v besedilih ni pogost, a ne nasprotuje nobenemu pravopisnemu pravilu. Dilema morda izhaja iz pravila, da dveh zaporednih pik (neskladenjske in skladdenjske) navadno ne pišemo (SP 2001, § 260, zgled *Prišli so vsi: Jakob, Marija, Mojca, Andrej itd.*).

2.3 Novi položaji pri rabi ločil

V to kategorijo spadajo nekatere novosti (glede na SP 2001) pri rabi ločil, ki so bile na podlagi vprašanj iz Jezikovne svetovalnice predstavljene že v monografiji *Kje pa vas jezik žuli?* (Dobrovoljc idr. 2020), npr. raba nestičnega predložnega pomišljaja ob večbesednih oz. veččlenskih zvezah (prav tam: 39; npr. 25. 2. 2019 – 1. 3. 2019), raba stičnega vezaja v samostalniških zloženkah (prav tam: 28, 317–18; npr. *novinar-urednik*), podrobnejši popis vlog skladdenjskega pomišljaja v dvo- ali veččlenskih zvezah (prav tam: 36–37), natančnejša načela (ne)zapisovanja dveh različnih končnih ločil, kadar je prvo del citirane povedi oz. naslova (prav tam: 73–75). V nadaljevanju predstavljam še dve novejši vprašanji.

Prvo vprašanje se nanaša na zapis večbesednih dvojnih imen, kadar jih zapišemo s kraticami. V predlogu pravopisnega poglavja *Krajšave v Pravopisu 8.0* so evidentirane zveze kratic, ki so nastale iz podrednih besednih zvez (npr. *Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti > ZRC SAZU*), tovrstnega primera pa v poglavju ni. Skladdenjska zgradba, kakršno ima dvojno ime *Olimpijski komite Slovenije - Zveza športnih zvez* (nastalo iz dveh prej samostojnih entitet), narekuje

v primeru kratic zapis s stičnim vezajem, tj. *OKS-ZŠZ*. Hkrati pa to vprašanje ponovno odpira dileme, povezane z zapisovanjem samih dvojnih imen. Za ta SP 2001 (§ 427) kot vmesno ločilo predvideva nestični vezaj, ki pa se v rabi ni ustalil in ga uporabniki v praksi pogosto nadomeščajo z nestičnim pomišljajem kot tipično nestično »črtico«, ki jo na tem mestu samodejno zapiše tudi najpogosteje uporabljeni urejevalnik besedil Word. V poglavju Velika in mala začetnica v *Pravopisu 8.0* je v dvojnih zemljepisnih imenih preliminarno uporabljen pomišljaj (§ 50 in 51; npr. *Hrastje – Mota*), v komentarjih k poglavju (Dobrovoljc idr. 2021) pa je opozorjeno, da bo utemeljitev podana šele v poglavju o stavi ločil. A ob sorodnih primerih stvarnih imen se zaplete, saj bi imeli torej enak zapis tako pri dvojnih imenih tipa *Olimpijski komite Slovenije - Zveza športnih zvez* kot pri imenih tipa *Slovenske železnice – Potniški promet*, pri katerih je drugi del glede na prvega v pojasnjevalnem odnosu. Če oboje zapišemo s kraticami, je razlika očitna: *OKS-ZŠZ* proti *SŽ – PP*. V obdobju po izidu aktualnega pravopisa so se v rabi vedno pogosteje pojavljale že zgoraj omenjene samostalniške zloženke, pri katerih so lahko v obeh prvinah tako eno- kot večbesedni leksemi. Možna smer reševanja pri obeh (skladenjsko in pomensko sorodnih) skupinah bi bila raba stičnega vezaja pri enobesednih podstavah (*vrtnar-cvetličar, Šmarje-Sap*)³ in nestičnega vezaja pri večbesednih podstavah (*oblikovalec kovin - orodjar, Hrib - Loški Potok*), a to težav v rabi ne bi odpravilo. Druga možnost pa je zapis tudi večbesednih podstav s stičnim vezajem, kar je za samostalniške zloženke že uporabljeno v Dobrovoljc idr. 2020 (318; *oblikovalec kovin-orodjar*, torej tudi *Olimpijski komite Slovenije-Zveza športnih zvez*). Vsekakor je v tem primeru vprašanje (oz. niz vprašanj) v Jezikovni svetovalnici sprožilec za nadaljnje gradivno raziskovanje in iskanje smiselnih rešitev.

Drugo vprašanje pa je vezano na rabo ločil v posebnih okoliščinah, ko moramo čim krajše zapisati obdobje trajanja, pri katerem je znana le okvirna letnica začetka in/ali konca. Gradivo korpusa Gigafida 2.0 kaže, da se v takih primerih pojavlja kombinacija okrajšave *ok.* (za *okolji*), letnic in pomišljaja, lahko tudi poševnice. Z *ok.* je označeno približno leto začetka ali konca nečesa. Največkrat gre za leto rojstva osebe, redkeje za leto smrti ali za oboje, vmesno obdobje pa zaznamuje predložni pomišljaj: *Luka Knafelj (ok. 1621–1671) naj bi bil rojen v Ribnici na Dolenjskem*. Ob okrajšavi *ok.* lahko dvom o natančni letnici, ko gre za niz začetek – konec, dodatno zaznamuje še poševnica: *Šems Ed Din Muhamed (ok. 1325/6–ok. 1390) je znan po imenu Hafis*. V gradivu je poševnica tudi sicer rabljena v takih primerih, torej ko je predložni pomišljaj že »zaseden«: *Motiv drug na drugega položenih trilstov v vrhnjem delu okna srečamo v Parizu (Saint-Chapelle, Gornja kapela, 1241–1245/48)*. Poševnica se pri letnicah bolj običajno pojavlja pri dveh zaporednih letih, zlasti ko govorimo o časovnih obdobjih, ki obsegajo del enega in del drugega leta (smučarska sezona, študijsko leto, letnik revije). Pri zaznamovanju obdobja pa je poševnica – če gre za edino ločilo – redka, ne zaznamuje pa le obdobja dveh let, temveč tudi daljše časovne

3 Tak zapis je predvideval *Načrt pravil za novi slovenski pravopis* (1981), na str. 102 navaja primera *Videm-Krško* in *Vič-Rudnik*.

razpone: *Alegorija Zgodovine, ok. 1772/73, freska v Vatikanski knjižnici; Freska iz španskega samostana San Pedro de Arlanza, ok. 1220/30.*

2.4 Spremembe v normi

Tudi pri tej kategoriji so bile nekatere spremembe opisane že v Dobrovoljc idr. (2020), npr. uveljavljanje razlike med stično in nestično rabo poševnice (prav tam: 77–78; npr. *Trst/Trieste* proti *slo. Trst / it. Trieste*), spremembe pri rabi ločil ob raznolikem alinejnem oblikovanju besedil (prav tam: 458–463) ter spremembe pri ločilih v nagovorih oz. začetnih in končnih pozdravih pri dopisih (prav tam: 453–457).

Ravno pri tej temi se vedno znova kaže, da se je raba (in delno tudi norma) od zadnje kodifikacije precej spremenila. Pri začetnem pozdravu oz. nagovoru se v dopisih vedno bolj uveljavlja pika, saj na tak način lažje osamosvojimo naslednjo poved, ki pomensko tvori novo enoto (čeprav je za nekončnim ločilom zapisana z malo začetnico). Najpogostejša je v sodobni rabi sicer vejica, medtem ko se klicaj umika, saj se nekaterim zdi premočno ločilo, spet pa drugi ga uporabljajo, kadar želijo povečati formalnost nagovora (prim. Kalin Golob 2003). Pri končnem pozdravu, kjer je nekdanj prevladovalo zapisovanje brez (končnega ali nekončnega) ločila, pa se poleg te možnosti in poleg zapisovanja pike (ki jo SP 2001 navaja kot edino drugo možnost) uporabniki danes redko odločajo tudi za klicaj, vedno pogosteje pa za vejico. Ta je po eni strani posledica želje po zaznamovanju premolka, ki ga na tem mestu naredimo pri branju besedila, po drugi strani pa gre lahko tudi za vpliv (tujejezičnega) elektronskega dopisovanja. Kot edino ločilo za zaključnim pozdravom vejico denimo navaja *Medinstitucionalni slogovni priročnik*, po katerem se ravna v ustanovah EU. Obenem pa vprašanja glede rabe ločil v dopisih odpirajo še eno pomembno temo, to je prepletanje vloge in rabe ločil z vlogami in rabami drugih (pravo)pisnih zaznamovalcev pri oblikovanju besedil oz. njihovih tipičnih sestavnih delov.⁴

Na manjšo, a vendar zaznavno spremembo v rabi kaže tudi naslednje vprašanje: »Kaj pa, kadar sta pri črkovni oznaki točke v povedi uporabljena uklepaj in zaklepaj, npr.: *glede točke (a) petega odstavka ...; vsebina potrdila iz točke (b) šestega odstavka ...; Preglede iz točke (a) 12. člena Uredbe 000/2000/ES opravlja CURS, preglede iz točke (b) 12. člena Uredbe 000/2000/ES pa ...*« Po pravilih SP 2001 lahko posamezne dele besedila označimo bodisi s številkami ali črkami. Za številkami pišemo neskladenjsko piko in redkeje tudi zaklepaj, za črkami pa le zaklepaj. Kombinacije uklepaja in zaklepaja SP 2001 ne pozna, v slovenskih besedilih se je začela pojavljati pod vplivom tujejezičnih stilnih norm. Pri uradnih besedilih, ki nastajajo kot prevodi v ustanovah EU, je tak način zapisovanja denimo posledica načela primerljivosti med

4 V Jezikovni svetovalnici se tega dotikajo npr. vprašanja o kombinaciji začetnice in poševnice ali oklepaja na začetku povedi (*Sošolec/sošolka naj ti pomaga; (Ne)uspeh slovenskih nogometašev*) ter začetnice pri besedilnih delih v poljih preglednic. Nekaj o tem je že bilo napisano v Dobrovoljc idr. 2020 (poglavje Oblikovanje besedila), zagotovo pa je na mestu premislek, ali bi bilo smiselno kot dodatek k pravopisnemu priročniku oblikovati tudi praktična navodila za posebne besedilne položaje (npr. alinejni zapis) in tipe (npr. dopis).

izvirnikom in prevodom, saj morajo biti besedila, ki se objavijo v vseh jezikih EU, čim bolj primerljiva tudi po obliki. Nezanemarljiv pa je pri vseh v slovenščini pišočih tudi vpliv nastavitve za členjenje besedil v urejevalnikih besedil, ki kot eno od možnosti ponujajo tudi zapisovanje tipa (a).

3 Zaključek

Pregled vprašanj in odgovorov v Jezikovni svetovalnici kaže, da je glavnina dilem pri ločilih povezana z interpretacijo obstoječih pravil, ki jih v vsebini očitno ni treba spreminjati, je pa treba premisliti o diktaciji, izbiri zgledov in razširitvi (v smislu ponatančenja). Pomembna skupina so primeri novih rab ločil, ki jih vprašanja v svetovalnici gotovo ne zajemajo v celoti, zato jih bo treba iskati tudi v drugih jezikovnih forumih in v strokovnih obravnavah (npr. jezikovnih koticah), zagotovo pa se bo seznam izpopolnil tudi z javno razpravo, ki sledi objavi vsakega pravopisnega poglavja na spletnem mestu *Pravopisa 8.0*. Tretja podmnožica pa so spremembe norme, kakršna je bila nazadnje kodificirana s SP 2001. Tudi te zagotovo niso v celoti zajete v korpusu vprašanj in odgovorov iz Jezikovne svetovalnice, poleg tega je pri njih – podobno kot pri prejšnji skupini – treba preverjati uveljavljenost v širšem gradivnem korpusu in po premisleku tudi z drugimi metodami (npr. anketiranjem ali strokovnimi intervjuji). Šele na tak način bo mogoče ugotavljati tudi, ali gre za splošne ali morda (besedilno) specializirane pojave, kakršna je že omenjena raba ločil v pozdravnih delih dopisov, pa tudi v naslovih, podpisih k slikam, besedilih v preglednicah ipd.

Viri in literatura

- DOBROVOLJC, Helena, 2022: Vežaj ali pomišljaj med večbesednima imenoma in kraticama. *Jezikovna svetovalnica*. <https://svetovalnica.zrc-sazu.si/topic/5879/vezaj-ali-pomi%C5%A1ljaj-med-ve%C4%8Dbesednima-imenoma-in-kraticama> (dostop 5. 7. 2024).
- DOBROVOLJC, Helena, JAKOP, Nataša, 2011: *Sodobni pravopisni priročnik med normo in predpisom*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU.
- DOBROVOLJC, Helena idr., 2020: *Kje pa vas jezik žuli? Prva pomoč iz Jezikovne svetovalnice*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU.
- DOBROVOLJC, Helena idr., 2021: *Komentar k poglavju »Velika in mala začetnica«*. <https://pravopisna-komisija.zrc-sazu.si/Pravopis80/Velikainmalaza%C4%8Detnica> (dostop 25. 5. 2024).
- JERNUDD, Björn Holger, NEUSTUPNÝ, Jiří Václav, 1987: *Language Planning: For Whom? Lorne Laforge (ur.): Actes du Colloque international sur l'aménagement linguistique: Proceedings of the International Colloquium on Language Planning*. Québec: Les Presses de L'Université Laval. 69–84. *Jezikovna svetovalnica Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU*. <https://svetovalnica.zrc-sazu.si/> (dostop 25. 5. 2024).
- KALIN GOLOB, Monika, 2003: *O dopisih: predlog za standardizacijo*. Ljubljana: GV založba.
- LENGAR VEROVNIK, Tina, 2014: *Pravna besedila: oklepaj in druga ločila*. *Jezikovna svetovalnica*. <https://svetovalnica.zrc-sazu.si/topic/1414/pravna-besedila-oklepaj-in-druga-lo%C4%8Dila> (dostop 5. 7. 2024).
- LENGAR VEROVNIK, Tina, 2018: *Vežica v pravopisu*. *Jezik in slovstvo* LXIII/2–3. 87–101.
- LENGAR VEROVNIK, Tina, 2023: *Izbira ločila za opredelitev obdobja med dvema časovnima točkama*. *Jezikovna svetovalnica*. <https://svetovalnica.zrc-sazu.si/topic/6320/izbira-lo%C4%8Dila-za-opredelitev-obdobja-med-dvema-%C4%8Dasovnima-to%C4%8Dkama> (dostop 5. 7. 2024).

- Medinstitucionalni slogovni priročnik*, 2022. Luxembourg: Urad za publikacije Evropske unije. <https://publications.europa.eu/code/sl/sl-000100.htm> (dostop 25. 5. 2024).
- MLINAR, Zdravko, 2021: Kaj nam prinašata koncept in gibanje občanska znanost/citizen science?: Uveljavljanje raziskovanja kot sestavine vsakdanjega življenja. *Časopis za kritiko znanosti* XLIX/282. 23–63.
- Načrt pravil za novi slovenski pravopis*, 1981. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
- NEKVAPIL, Jiři, 2006: From Language Planning to Language Management. *Sociolinguistica* XX. 92–104.
- NUNBERG, Geoffrey, 1990: *The Linguistics of Punctuation*. Chicago: Center for the Study of Language and Information.
- SP 2001 = *Slovenski pravopis*, 2001. www.fran.si (dostop 25. 5. 2024).
- VRANJEK OŠLAK, Urška, 2024: Ločila pri končnem pozdravu v dopisih. *Jezikovna svetovalnica*. <https://svetovalnica.zrc-sazu.si/topic/6930/lo%C4%8Dila-pri-kon%C4%8Dnem-pozdravu-v-dopisih> (dostop 5. 7. 2024).
- WEISS, Peter, 2018: Pika, zaklepaj, pika. *Jezikovna svetovalnica*. <https://svetovalnica.zrc-sazu.si/topic/3111/pika-zaklepaj-pika> (dostop 5. 7. 2024).
- WEISS, Peter, LENGAR VEROVNIK, Tina, VRANJEK OŠLAK, Urška, DOBROVOLJC, Helena, 2021: Piki za začetnim nagovorom v bran. *Jezikovna svetovalnica*. <https://svetovalnica.zrc-sazu.si/topic/4963/piki-za-za%C4%8Detnim-nagovorom-v-bran> (dostop 5. 7. 2024).

